

میر نأفدهلی بالوکی و هه فرکییت ل سهر ده می وی

عیسا عهبدوللا بیگداودی

بیژنی ما تو بویه نأفدهلی بالوکی دی
(نأفی ژیهل) بهی.

هه چهنده چ پرتوک ل سهر میر نأفدهل بالوکی نه هاتینه نقیسن و بهحس کرن ب تنی شههید نه نوهر مایی ل پرتوکا خویا (الاکراد فی بهدینان) ل لاپه ری (۱۹۴) ب نأفی (منازعات بین امارتی بهدینان و هکاری) بهحسی میر نأفدهلی بالوکی هاتیه کرن نه ف دوو بهر هکی یه هه ل سالا (۱۰۷۸ ههتا ۱۶۶۷) دبهردهوام بویه ب تایبهتی ل نأف بهرا ههکاری میریت بهدینان گهلهک شه ریته مهن هاتینه کرن ل سهر دهفهره بهرواری بالا بویه ل سهر ده می میرگه هیته کوردا سنوری میرگه ها بهدینا گهلهک میرگه هیته مهن و بهیژ هه یون . ژوان ژی میرگه ها ههکاری بو و هه فرکیه کا مهن نأفدهرا واندا هه بو ل سهر بهرفره هکرنا سنوری میرگه هیته خو و دهست هه لاتی . بهلی ژ هه می میرگه ها کو هه فرکی و شهر نأفدهرا وان دا پهیدا بوی میرگه هین بهدینان و ههکاری بو . ب دههان سالا شهرو هه فرکیا وان شه کیشا و بهردهوام بوون، هیرش دبرنه سهر ئیک و دوو و زیانیت مهزنیته گیانی و مالی دگه هشتنه هه

عیسا عهبدوللا بیگداودی ل کوردستانی تایبهتی ل دهفهره بهرواری بالا جهیت کهفن و کهلیت کهفن و ب نأف ودهنگ ههته، کهسیت خودان دهستهلات حوکمی میراتی، یان ناغا پهتی، یان بهگایه تی، حوکمی خو لی کرپه و گهلهک شهر ل فان کهلا هاتینه کرن وهکی (کهلا میر نأفدهلی بالوکی و کهلا بیته نوری و کهلا قومی - سنوری) و کهلا دهشتا کیژهینی) میر نأفدهلی بالوکی کهسهکی ب نأف دهنگ بویه ل روز هه لاتی بهرواری بالا حوکم لی کرپه (کهلا) وی ژی ل گوندی بالوکیا ل هنداف روییاری (ژی) یه و دهشته کا بهرفره دکه فیهته دهووبه ریته فی کهلی و جویه کا نأفی میر نأفدهلی بالوکی ژیهل ئینایه ههتا نوکه ژی نه و جویا نأفی یا دیاره، جو ل روییاری ژی ژیهل ئینایه کوله کا نأفی چی کرپه و نأف ل روییاری ژنی ئینایه روییاری ژنی ل سهروکانیا کوردستانا تورکیا دهیت. جویا نأفدهلی بالوکی ههتا نوکه ژی لنأف مهدا دهنگی میر نأفدهلی بالوکی ههیه هه رکه سهکی شوله کی بکهت دی

دولا. هندک جارا هیرشیت ههکاریا که هشتنه دهووبه ریته میرگه ها بهدینا و هیرشیت میرگه ها بهدینا نیزیکی جوله میگی بویه . ب تایبهتی پشتی کوشتنا نأفدهلی بالوکی، میری بهرواری هیرش و هه فرکی گهلهک ددژوار بوون و شهر کهفته دهفهره بهرواری بالا دا. ژ بهرکو شه دهفهره نزیکتین خال بوو نأفدهرا هه دوو میرگه ها ن دا.

ل دویف ژیده ریته دیروکی و ب تایبهتی پهرتوکا مهلا نه نوهر مایی (الاکراد فی بهدینان) ل سالا (۱۰۷۸ ههتا ۱۶۶۷) ب پیلانه کی ژلای میری بهه دینا نأفدهلی بالوکی ل سهر دهستی (عهبدولعهزین) هاتیه کوشتن . دهیته گوتن ب هه فرکی دگه ل (نه یوب بیتکاری) بوو.

(عهبدولعهزین) ژینه بابکیته بهگیت بهرواری بو کوده تایهک (انقلاب) ل سهر میری ههکاریا کر بهلی سهر نه گرت و دگه ل (۷) کوریت خو هاته نامیدی بو لای میری بهدینا. وهکی بهری نوکه مه دیار کوی کو هه فرکیه کا مهن نأفدهرا میرگه ها بهدینا و ههکاریا دا هه بوو ب تایبهتی ل سهر دهفهره بهرواری بالا. وی ده می نأفدهلی بالوکی دهفهره بهرواری بالا ژ میرگه ها بهدینا جودا کریو و ئیخستبوو سهر ب میرگه ها ههکاریا هه.

میری ئامیدی سی سوز دا (عهبدولعهزین) نه گهر نأفدهلی بالوکی بکوژیت وی بکهته میری بهرواری. پیلان هاته دانان و عهبدولعهزین دگه ل کوریت خو چوو بالوکی لای نأفدهلی بالوکی ب مه رها هندی کو بی په شیمان بوی دی زفریت دهفهره ههکاریا نه گهر نأفدهل لیبورینا وی بینیت. وی ده می نأفدهل جهی باوه ریا میری ههکاریا بوو و په یوه نندیته وان د خوش بوون. عهبدولعهزین بهردهوام پیلان دروست کرن و ب نه هینی میری ئامیدی هیزه کا له شکه ری یا باش رهوانه ی دهووبه به ریته بالوکیا کر و دشه قه کی دا عهبدولعهزین پیلانا خو جیه جیکرنی کر و نأفدهل دگه ل (۵) کور و (۱۲) زیره فانا دکهلا بالوکیا دا کوشتن و دوماهی ب میراتیا وان ئینا. دهیته گوتن کو نه یوب بیتکاری دهست دگه ل کوشتنا نأفدهل بالوکی هه بوو. دیسا

میری ئامیدی سی سوزا خو دگه ل عهبدولعهزین ب جه ئینا و کره میری بهرواریا و دانا کهلا بی ته نویری نأفدهرا گوندی بویکداو و گوندی بی ته نویری. بو تولفه کرنا نأفدهلی بالوکی.

ل دویف ژیده ریته پرتوکا نه نوهر مایی ل سالا (۱۷۰۱) ههکاریا ب سهروکاتیا سهرکرده کی مهن ب نأفی (چلقه دهه) هیرشه کا مهن کره سهر دهفهره بهرواری بالا ب تایبهتی کهلا بی ته نویری و باروخی ههردوو کهلا هاتنه ستاندن و کیم کهس ژی قورتال بوون. شه ره کی مهن و خویناوی رویدا و شه ری مهن کهفته چایی گابنیرکی و چل قه دهه ب دهستی میر ئومه ری زنجاری هاته کوشتن و گورستانه ک ژ ههکاریا دروستکر و شکه ستن. بو زانین نوکه شه گورستان ل روز هه لاتا گوندی ئورمه داودایه ب نأفی گورستانا (چل قه دهه).

ههروه سا ل سالا (۱۷۱۵) ی جار هه کاریا هیرشه ک ژ نشکه کی قه نیزیکی (۶۰۰) شه رقانا ئینایه سهر کهلا بی ته نویری و کهلا هاته ستاندن و ژ بنه مالا بهگیت بهرواری ب تنی زاروکه ک دوو سالی ب نأفی سه عید بهگ قورتال بوو و ل گوندی بویکداو هاته شه شارتن و پاشی رهوانه ی لای میری ئامیدی کرپه . پشتی سه عید بهگ مهن بوی کره میری بهرواریا و دهسته لاتا وی فه گواسته کهلا هروری.

ل دویف گوتنن سهر ده ف

هاتینه گوتن و ئیکی بو ئیکی فه گیزی کو دهفهره بهرواری بالا شه دهفهره شه نأفدهلی بالوکی دهسته لاتنداری لی کری وهکی نوکه بهرفره نه بو و بهگیت نوکه دهفهره مهن کرپه . سنوری دهسته لاتا نأفدهلی بالوکی گوندین کاره و بیتکارو دهشتان و تروانشو تا سیارا شه کر نیزیک ئورمانا و رافینا و روییاری وه لاتی ژ کانیماسی تا ئوره . ههروه سا گهلهک گوند کو ل سهر ده می نأفدهلی بالوکی دنأفدهان بوون پاشی شه قه ب سهدان سالا ژیان لی نه مایه و هاتینه خراب کرن. بو نمونه ل چیبایی نزاری مه لخته تی گوندیت هاری، بی رینا ف، داندرکی و ههروه سا مه دفندی وکانی مهن زنی ل سنوری گوندیت تروانش، کانیان وگری سنوری گوندی بیتکار. دیسان ل دویف گوتنا دبیزن ل هه می سالا ل هه یقا ره مهن زانی نأفدهلی سهره دانا گوندین سنوری دهسته لاتا خو دکر و بو چه ژنی دزفری مال. ل دویف گوتنا نأفدهل مروقه کی زوردار بوو. گرو ف ل سهر فی چه ندی گوتنه کا بهریه لاق ل دهفهره بهرواری بالا ههیه دبیزت: ما تو نأفدهلی بالوکی نأفا ته سه رنه فران دچیت، دیاره شه قه ژی نه گهره ک بوویه کو دهسته لاتا وی ژ دهست چوویه و خه لکی عه شیرا وی هاریکاریا نه یاریت وی کری ههتا ژ نأف چووی. پاشی کهس کار و مروقیته نأفدهل ل دهفهری بهریه لاق بوویه بو نمونه ل گوندین هه لوه و ئوره و بیکداو ههروه سا ل جوله میزگی بنه ماله کا مهن ههیه.